

Kitiltás itt – kitiltás ott

M: Azután az is hír, hogy a Gazprom kelet-közép európai gázellátási monopóliumának megtörésére vonatkozó esetleges amerikai tervvel hozta összefüggésbe a magyarországi kitiltási botrányt G. Fodor Gábor, a Századvég stratégiai igazgatója. Máshonnan is hallottunk már ilyen információkat. Hogy ez valóban így lehet-e, ahhoz dr. Járosi Márton segítségét kérném. Ő az Energiapolitika 2000 Társulat elnöke, energia-szakértő. Jó napot kívánok, üdvözlöm a műsorban.

J: Jó napot kívánok! Én is üdvözlöm a hallgatókat.

M: Ugye jól tudom, hogy Ön is olvasta ezt a cikket, amit a hvg.hu-n jegyez G. Fodor Gábor és azt is írja, hogy a palagáz forradalmának köszönhetően az USA gáz importórból exportórré válik és a többletet valahol el kell adni és ezt természetesen hol kellene eladni, hát Közép-Európában. Ott viszont felmerül a kérdés, hogy miután keleti gázzal jól be van csatornázva Közép-Európa, ez itt egy konfliktushoz vezethet. Ön szerint ez áll-e ennek a háttérében?

J: Én is már vagy 10 perce olvastam a cikket. Nagyon figyelemre méltónak találok több szempontból is. Már az év elején is, a javaslataink megfogalmazásakor felhívtuk a figyelmet arra, hogy az amerikai palagáz felfutásának a következményei igen jelentősek lesznek és meg fogja változtatni az amerikai külpolitikát két szempontból is. Nem lesz rászorulva a közel-keleti diktatúráknak a kiszolgálására, másrészt a szén világpiaci árát kínálati irányba tolja el és a szén árát is csökkenti, ill. növeli a felhasználást. Az USA a versenytársaival szemben igen jelentős versenyelőnyhöz jut, hiszen az európai gázáraknak az 1/3-át, Japán esetében 1/5-ét teszi ki az amerikai ár. És hát természetesen ezzel a technológiai monopóliummal az USA új fegyverhez jut. Most rátérve a cikknek a felvetésére. Itt van egy dilemma, egy ideje már bennem is. Az, hogy az Európai Unió nem támogatja, mondhatnám azt is, hogy akadályozza a déli gázvezetéknek a megépítését, az vajon milyen érdekeket szolgál? Én az USA-nak az Európára, ezen belül az európai energiapolitikára gyakorolt hatását vélem úgy, hogy meg kell a jövőben vizsgálni, mert itt eléggé érdekes a helyzet. Itt Európában a németek megépítették az északi gázvezetékét, aminek 51 %-ban a Gazprom a tulajdonosa. Senkit nem kérdeztek meg, nem volt semmi probléma azzal, hogy az a gáz megy a németekhez és megkerülték vele Közép-Kelet Európát. Most a déli vezetéken pedig olyan dolgokat vetnek fel – miután az Unió, hogy finoman szóljak ellehetetlenítette a Nabucco gázvezetékét, — hogy ez a vezeték is veszélybe került. Hát milyen érdek lehet ez? Kétségtelenül lehet érzékelni, akár az ukrainai helyzetből és sok mindenből, hogy nagy nyomás nehezedik Európára az Egyesült Államok részéről. És azt sem zárom ki, hogy ennek lehet egyik eleme az energetika is, mint ahogyan azt Fodor Gábor cikkében is ezt felveti.

M: Egyébként ezt talán azért is nagyon fontos, mert a mostani iparizálódott és technológiával átfűtött világunkban az tud érvényesülni, akinek van energiája, ahol nincs energia, ott visszamennek a kőkorba. Az energiapiaci újrafelosztás az lényegében ilyen tekintetben még geopolitikai konfliktusok formájában is átszőheti a mai világpolitikát. Tehát amiket látunk ma, akár Ukrajna, vagy Magyarországra vonatkoztatott nyomásgyakorlás tekintetében szintisztán a politika és az energiapiaci újrafelosztás tekintetében történik? Vagy azért más is áll a háttérben?

J: Az energia az egy olyan fontos kérdés, ami nélkül ez az un. modern világ nem működik; tehát az energiapolitika része a geopolitikának, a nagy politikának, ez teljesen

világos. Még egy dologra szeretném a figyelmet felhívni. Itt lényegében a nyilvánosságot kizárva folyik a szabadkereskedelmi megállapodásnak a tárgyalása az Unió és az USA között. Na, már most a szabadkereskedelmi megállapodás kapcsán – főleg azért mert nem nyilvános és keveset tudunk róla – felmerül a gyanú, hogy milyen célokat szolgál. Feltehetően nem a mi céljainkat szolgálja, és ennek is biztos része az energetika. Azzal együtt persze, hogy ez az amerikai gáz ide érkezzék ahhoz terminálokat kell építeni, stb. Az biztos, hogy az amerikai palagáz nem igen nagy távlatban egy nagyon komoly befolyást, nyomást jelent Európára. Bizony az Uniónak is át kellene gondolni, - amint arra a cikkében Fodor Gábor is utal – a következményeket. Nagyon fontos lenne, hogy az Unió egy olyan „uniós energiapolitikát” határozzon meg, ami az Unió és a tagállamok érdekeit képviseli.

M: Igen ám, de mint ahogyan azt Ön is mondta, hogy amit szabad Jupiternek nem szabad a kisökörnek. A németek csinálhatnak a Gazprommal egy külön vezetéket a skandináv tenger alatt, mi nem csinálhatunk egy Déli Áramlatot, mert erre azt mondják, hogy az a közös európai uniós energiapolitikát veszélyezteti. Most akkor a külön utas, egy csövű vezetékek, ami a Gazpromtól megy a németekhez az nem veszélyezteti ezt az európai energiapolitikát?

J: Sajnos, mindig a hatalmi erőviszonyok határozzák meg a politikát.

M: Ezt én értem, csak nem ismerik el. Tehát ez a kettős beszéd alapja, hogy azt mondják, hogy itt mindenki teljesen egyenlő, mindenkinek ugyanúgy számít a szava, Európa demokratikus.

J: Napjaink eseményei mutatják, hogy ez nem igaz. Nem igaz. Nekünk az a dolgunk, hogy felvilágosítsuk a honfitársainkat és mindazokat, akik itt Közép-Kelet Európában vannak. Minden olyan lépés, ami a Visegrádi Országoknak az együttműködését jelenti energetikai kérdésben, akár az észak-déli összekötő vezetékek, akár annak a nagy tároló kapacitásnak, amit visszaszereztünk mi magyarok, a bekapcsolása ebbe a folyamatba, ez mind-mind olyan lépés, ami a mi biztonságunkat erősíti. Sajnos azt kell tapasztalni, hogy az uniós politika – nem teljesen világos előttem sem, hogy miért – nem ezt jelenti, hanem tulajdonképpen sokszor a mi érdekeinkkel ellentétes dolgok jelennek meg. A médiahatalom révén erről beszélnek, mert hiszen állandóan ők határozzák meg a diskurzus teret és ez alkalmas arra, hogy még akár szakembereknek a figyelmét is eltereljék a valós viszonyokról.

M: Járosi úr, egy kérdésem van már csak. Létezik-e ebben a feszültségben egy mindenki számára elfogadható nyugvópont, tehát ami jó az oroszoknak, jó a magyaroknak, jó az EU-nak és Amerikának is. Tehát, hogy mi veszünk onnan is gázt, innen is gázt, képviseljük a nemzeti érdekeinket, betagozódunk, mint ahogy eddig is tettük az Euroatlanti Szövetségbe, de felismerjük azt a magyar érdeket, hogy nekünk gazdasági érdekeink vannak keleti szomszédainkkal, vagy akár távol-keleti országokkal, tehát létrejöhet-e egy ilyen konszenzus a elkövetkezőkben?

J: Kérdésében tulajdonképpen elmondta, amit én is válaszoltam volna. Bizony az egymástól való függés nem küszöbölhető ki, mert a világ és a szereplő országok egymásra vannak utalva, energetikában különösen. Itt tiszteletben kellene tartani nemcsak a nagyoknak, hanem a kicsiknek az érdekeit is. Az a politika, amit a mi kormányunk folytat – szerintem – az ország érdekét szolgálja, nekünk meg az a dolgunk, hogy ezért kiálljunk.

M: Nagyon szépen köszönöm.